

ABSTRAK

Pembangunan pelancongan di Langkawi berkembang pesat bermula pertengahan tahun 80-an. Kerajaan telah memberi tumpuan terhadap usaha membangunkan pulau berkenaan menjadi sebuah pulau peranginan yang terkenal di dunia dengan memperkenalkan Dasar Bebas Cukai pada tahun 1987. Seterusnya kerajaan telah memperkenalkan pelbagai dasar yang lain dalam usaha menarik lebih ramai kemasukan pelancong dan merancakkan lagi industri pelancongan di Langkawi. Walaubagaimanapun, kepesatan pembangunan yang berlaku telah meninggalkan kesan yang positif dan sebaliknya terhadap perkembangan sektor pelancongan pulau tersebut juga terhadap perkembangan sosial-ekonomi penduduknya. Kajian ini menfokuskan kepada dasar dan strategi perlaksanaan pembangunan pelancongan di Pulau Langkawi, Kedah dan analisisnya dari perspektif ekonomi Islam. Kajian ini menggunakan kaedah penyelidikan kualitatif dalam pengumpulan data dan maklumat serta menggunakan kaedah komparatif dalam membuat perbandingan antara perlaksanaan dasar dan strategi pembangunan pelancongan di Langkawi dengan pembangunan pelancongan yang di cadangkan dalam Islam. Akhirnya, kajian ini mendapati beberapa aspek dalam pembangunan pelancongan di Langkawi masih wujud ketidakselarasan dengan kehendak yang disarankan dalam Islam. Cadangan penambahbaikan dikemukakan bersama kajian ini dalam usaha membangunkan sektor pelancongan bercirikan Islam. Seterusnya ia dapat dijadikan contoh pelopor dalam membangunkan bidang pelancongan Islam tersebut.

ABSTRACT

Tourism industry in Langkawi started to expand in the mid of 80's. In 1987, Federal government had declared Langkawi as a duty free port and put a lot of efforts to develop Langkawi as one of internationally recognized tourism destination. The government also introduced others policies in order to attract more tourists to stream into the island and helped to boost up the local tourism industry in Langkawi. However, despite of fast moving development in Langkawi's tourism activities, there are a lot of positive and negative impacts to this sector as well as to the local socio-economy development. This research focused on the policy and implementation of strategy in developing tourism activities in Langkawi, Kedah and analysed it from Islamic economic perspectives. Qualitative method for data collection and information was used in this research while comparative method was applied to show comparison between implementation of policy and strategy of tourism development in Langkawi with what Islam recommended for tourism development. To conclude, this research found that few aspects in Langkawi tourism development were not consistent with the requirement that Islam recommended. Suggestions for improvement have been proposed in this research as an effort to develop tourism sector with Islamic characteristics. Hence, it can be an example as a pioneer in developing Islamic tourism.

PENGHARGAAN

Alhamdulillah, bersyukur kehadiran Ilahi dengan limpah rahmat kurniaNya dapat saya siapkan disertasi saya dengan jayanya. Ucapan jutaan terima kasih ditujukan kepada penyelia saya Dr Patmawati Hj Ibrahim dengan tunjuk ajar dan bimbingan beliau dapat saya siapkan disertasi ini dengan sempurna. Jutaan terima kasih juga ditujukan kepada para pensyarah di Jabatan Syariah dan Ekonomi iaitu Prof Joni Tamkin Borhan, Dr Asmak Abd Rahman, Dr Ahmad Azam Sulaiman dan En Azizi Che Seman diatas tunjuk ajar dan nasihat yang diberikan dalam menjayakan disertasi ini.

Ucapan jutaan terima kasih juga ditujukan kepada para pensyarah kuliah Usuludin dan Syariah di World Islamic Sciences Education University (WISE), Amman Jordan terutamanya kepada Prof. Dr Abdul Malik Abdul Rahman Sa'di al-Iraqi, Dr Kholoog Aagho, Prof. Dr Muhammad Guraibah, Prof. Dr Sahadat al Gromari dan lain-lain diatas tunjuk ajar yang diberikan dalam memantapkan lagi disertasi ini.

Sekalung penghargaan dan jutaan terima kasih juga dirakamkan kepada keluarga tercinta, ibunda Hajjah Hasnah bt Ahmad dan ayahanda tercinta Haji Adnan B Haji Ariffin yang banyak memberi dorongan dan sokongan saya. Tidak lupa juga kepada Kak Fiza sekeluarga dan kak Lin sekeluarga serta adik bongsu Nasri yang banyak memberi sokongan moral dan kewangan kepada saya dalam menjayakan penyelidikan ini.

Seterusnya, ribuan terima kasih juga diucapkan kepada para responden penyelidikan ini iaitu wakil rakyat Parlimen Langkawi Dato' Paduka Abu Bakar Taib, Adun Air Hangat En Mohd Rawi Abd Hamid, Adun Kuah Dato Ir Hj Nawawi Ahmad, barisan pegawai dari Lembaga Pembangunan Langkawi (LADA), para pegawai dari Majlis Perbandaran Langkawi Bandaraya Pelancongan (MPLBP), Pegawai Daerah Langkawi dan Pegawai Agama Islam Langkawi dalam memberi maklumat dan kerjasama yang baik dalam menyiapkan disertasi ini.

Perhargaan dan ribuan terima kasih juga buat rakan-rakan seperjuangan Yusra, Qayyum, Zaid, Shakirah, Afza, kak Sheila (kerani JSE), En Taquiuddin, Mad Naw, Rusydi, Selamat, Azat, Azfar, sahabat-sahabat Real Pmium, rakan-rakan Rumah Real Revolusi dan lain lain kerana banyak memberi dorongan dan sokongan dalam menjayakan disertasi ini.

Mohd Al Hafiz Bin Adnan
Jabatan Syariah dan Ekonomi
Akademi Pengajian Islam
Universiti Malaya, Kuala Lumpur

DAFTAR ISI

ISI KANDUNGAN	HALAMAN
Abstrak	i
Abstract	ii
Penghargaan	iii
Daftar Isi	iv
Senarai Singkatan	x
Senarai Jadual	xii
Senarai Graf	xiii
Panduan Transliterasi	xiv

BAB 1: PENGENALAN

1.1	Pendahuluan	1
1.2	Latar Belakang Kajian	3
1.3	Permasalahan Kajian	5
1.4	Persoalan Kajian	7
1.5	Objektif Kajian	8
1.6	Kepentingan Kajian	8
1.7	Skop Kajian	9
1.8	Sorotan Literatur	10
1.9	Metodologi Kajian	33
1.10	Sistematika Penulisan	38
1.11	Penutup	39

BAB 2 : PERKEMBANGAN SEKTOR PELANCONGAN DI MALAYSIA

2.1	Definisi Pelancongan	40
2.2	Perkembangan Sektor Pelancongan Di Malaysia	42
2.3	Peruntukan Dana Pembangunan Sektor Pelancongan	48
2.4	Kepentingan Sektor Pelancongan Terhadap Pembangunan Negara	51
2.5	Perkembangan Sektor Pelancongan Di Langkawi	56
2.5.1	Statistik Kemasukan Pelancong Ke Langkawi	56
2.5.2	Tempat-Tempat Dan Produk Pelancongan Utama Di Langkawi	61
2.5.3	Statistik Kedatangan Pelancong Ke Produk Pelancongan	65
2.5.4	Bilangan Hotel Dan Penginapan Di Langkawi	66
2.5.5	Aktiviti-Aktiviti Dan Penganjuran Acara Pelancongan	68
2.6	Kesimpulan	70

BAB 3 : DASAR DAN STRATEGI PEMBANGUNAN PELANCONGAN MENURUT PERSPEKTIF EKONOMI ISLAM

3.1	Pengenalan	71
3.2	Pengertian Pelancongan Menurut Pandangan Islam	73
3.2.1	Musafir	73
3.2.2	Ziarah	74
3.2.3	Rehlah	75
3.2.4	<i>Sīyāhāh</i>	75
3.2.5	Umrah dan Haji	76

3.3	Konsep Pelancongan dalam Islam	78
3.4	Bukti-bukti dari Al-Quran Dan Hadith Berkaitan Pelancongan	82
3.5	Pelancongan Menurut Kategori Hukum Islam	90
3.6	Tujuan Dan Matlamat Melancong	95
3.6.1	Menuntut Ilmu	95
3.6.2	Melihat Keindahan Ciptaan Ilahi	96
3.6.3	Menunaikan Ibadah Kepada Ilahi	97
3.6.4	Menghayati Dan Mempelajari Budaya, Adat Resam Dan Agama Sesuai Tempat	97
3.6.5	Tujuan Perniagaan	98
3.6.6	Hubungan Diplomatik Dan Mengeratkan Silaturrahim	98
3.7	Etika Pelancongan	100
3.7.1	Etika Pelancongan Dalam Al-Quran Dan Hadith	100
3.7.2	Etika Pelancongan Dengan Allah, Manusia Dan Alam Sekitar	103
3.7.3	Etika Pelancongan Ibn Battuta	109
3.8	Dasar Dan Strategi Pembangunan Pelancongan Menurut Perspektif Ekonomi Islam	111
3.8.1	Asas Falsafah Pembangunan Ekonomi Islam	112
3.8.2	Matlamat Pembangunan Ekonomi Dalam Islam	113
3.8.3	Pembangunan Pelancongan Menurut Perspektif Islam	118
3.8.3.1	Penyediaan Makanan Yang Halal	120
3.8.3.2	Hotel Penginapan Yang Islamik	121
3.8.3.3	Hiburan Malam Hari “ <i>Night Life</i> ” Yang Terkawal Dan Tidak Melampau	122
3.8.3.4	Kemudahan Asas Untuk Pelancong	123
3.8.3.5	Garis Panduan Etika Berpakaian	124
3.8.3.6	Penjualan Barangan Tidak Halal Dan Perkara Maksiat Terkawal	125

3.8.3.7	Sektor Pelancongan Islam Dapat Menyediakan Peluang Pekerjaan Yang Halal Kepada Penduduk Setempat	126
3.8.3.8	Penguatkuasaan Yang Tegas Dan Berterusan	127
3.9	Kesimpulan	128

BAB 4 : STRATEGI DAN DASAR PEMBANGUNAN PELANCONGAN LANGKAWI

4.1	Latar Belakang Langkawi	129
4.1.1	Sejarah Langkawi	130
4.1.2	Latar belakang sosio-ekonomi Langkawi	133
4.1.3	Jumlah Penduduk	134
4.2	Agensi Pelaksana Dasar Dan Strategi Pembangunan Pelancongan Langkawi	136
4.2.1	Lembaga Pembangunan Langkawi (LADA)	137
4.2.2	Fungsi Lembaga Pembangunan Langkawi	137
4.2.3	Majlis Perbandaran Langkawi Bandaraya Pelancongan (MPLBP)	138
4.2.4	Fungsi Majlis Perbandaran Langkawi Bandaraya Pelancongan.	139
4.3	Dasar Dan Strategi Pelancongan Serta Pelaksanaannya Di Langkawi	140
4.3.1	Pendahuluan	140
4.3.2	Dasar Dan Strategi Bebas Cukai	143
4.3.3	Dasar Dan Strategi Eko-Pelancongan	146
4.3.4	Dasar dan Strategi Sukan Acara	152
4.3.5	Dasar dan Strategi Malaysia Rumah Keduaku	153

4.3.6	Dasar dan Strategi Pembangunan Pelancongan Baru langkawi	156
4.3.6.1	Tema Produk	157
4.3.6.2	Tema Infrastruktur	159
4.3.6.3	Pembolehdayaan	161
4.15	Kesimpulan	163

BAB 5 : ANALISIS DASAR DAN STRATEGI PEMBANGUNAN PELANCONGAN LANGKAWI MENURUT PERSPEKTIF EKONOMI ISLAM

5.1	Pendahuluan	164
5.2	Analisis Konsep Pembangunan Pelancongan	164
5.3	Analisis Pelaksanaan Dasar Dan Strategi Bebas Cukai	166
5.4	Analisis Terhadap Dasar Dan Strategi Eko-Pelancongan Langkawi	171
5.5	Analisis Dasar Dan Strategi Sukan Dan Acara Langkawi	174
5.6	Analisis Pelaksanaan Dasar Dan Strategi Malaysia Rumah Keduaku Di Langkawi	176
5.7	Analisis Terhadap Dasar Dan Strategi Pembangunan Pelancongan Baru Langkawi (<i>Blue Print Langkawi</i>)	180
5.7.1	Produk	181
5.7.2	Infrastruktur	184
5.7.3	Pembolehdaya	185
5.8	Analisis Hotel Penginapan Dan Status Halal	186
5.9	Kesimpulan	189

BAB 6 : KESIMPULAN DAN SARANAN

6.1	Pendahuluan	191
6.2	Rumusan Analisis Kajian Terhadap Dasar Dan Strategi Pembangunan Pelancongan Langkawi Dari Perspektif Ekonomi Islam	192
6.3	Saranan dan Cadangan	195
6.4	Kesimpulan	200

BIBLIOGRAFI

LAMPIRAN

SENARAI SINGKATAN

%	: Peratus
CHOGM	: <i>Commenwealth Head Of Government Meeting</i>
DEB	: Dasar Ekonomi Baru
GLC	: <i>Government Linked Company</i>
H	: Halaman
HIC	: High Income Category
<i>Ibid</i>	: <i>Ibidem</i>
IIUM	: International Islamic University Malaysia
JAKIM	: Jabatan Kemajuan Islam Malaysia
KNK	: Keluaran Negara Kasar
KM	: Kilometer
LADA	: Lembaga Pembangunan Langkawi
LESTARI	: Institut Alam Sekitar Dan Pembangunan
LIC	: <i>Low Income Category</i>
LIMA	: <i>Langkawi International Maritime Air</i>
LMC	: <i>Low Middle Income Category</i>
LTDL	: Le Tour D Langkawi
MBLBP	: Majlis Bandaraya Langkawi Bandaraya Pelancongan
MICE	: <i>Meetings, Incentives, Conferencing and Exhibitions</i>
MM2H	: <i>Malaysia My Second Home</i>
Op. cit	: <i>Opere Citato</i>
PATA	: <i>Conference Of The Pacific Areas Travel Association</i>
PLUS	: Lebuhraya Utara Selatan
PNG	: <i>Papua New Guinea</i>
PP	: <i>Page</i>

RMK	: Rancangan Malaysia Ke-
TALC	: <i>The Tourism Area Life Cycle</i>
TDC	: <i>Tourist Development Corporation</i>
TMM	: Tahun Melawat Malaysia
UNESCO	: <i>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</i>
UPEN	: Unit Pembangunan Ekonomi Negeri Kedah
UKM	: Universiti Kebangsaan Malaysia
UM	: Universiti Malaya
UMC	: <i>Upper Middle Income Category</i>
UIAM	: Universiti Islam Antarabangsa Malaysia
UITM	: Universiti Institut Teknologi Mara.
USA	: <i>United State Of America</i>
SARS	: <i>Severe Acute Respiratory Syndrome</i>
S.A.W	: <i>Salallah Alaihi Wasalam</i>
SPSS	: <i>Statistical Package for the Social Sciences</i>
WTC	: <i>World Trade Center</i>
WTO	: <i>World Tourism Organization</i>

SENARAI JADUAL

- Jadual 2.1 : Peruntukan Dana Pembangunan Pelancongan Malaysia
- Jadual 2.2 : Statistik kedatangan pelancong ke Langkawi dari tahun 2000-2009.
- Jadual 2.3 : Jumlah Kemasukan Pelancongan ke Langkawi dari tahun 2000-2009 mengikut bulan.
- Jadual 2.4 : Statistik kedatangan pelancong ke produk pilihan tahun 2008 dan 2009 (0,000 orang).
- Jadual 2.5 : Senarai Penginapan di Langkawi Bertaraf 3 Bintang dan keatas
- Jadual 2.6 : Aktiviti-Aktiviti Dan Penganjuran Acara Pelancongan di Langkawi Tahun 2009.
- Jadual 4.1 : Jumlah Penduduk Daerah Langkawi Pada Tahun 2009 Dan 2010 Mengikut Jantina Dan Pecahan Mukim.
- Jadual 4.2 : Jumlah Penduduk Langkawi Mengikut Pecahan Kaum Tahun 2010
- Jadual 4.3 : Senarai Dasar dan Strategi Pembangunan Pelancongan Langkawi.
- Jadual 4.4 : Butiran 19 Perintah Duti Kastam (Pengecualian) 1988 berkaitan barangan dikecualikan daripada bayaran duti / cukai.
- Jadual 4.5 : Jumlah pelancong asing menyertai program MM2H dari tahun 2002 hingga tahun 2012
- Jadual 4.6 : Dasar dan Strategi Pembangunan Pelancongan Baru langkawi

SENARAI GRAF

Graf 2.1 : Aliran Dana Peruntukan Sektor Pelancongan Negara Mengikut RMK.

Graf 2.2 : Aliran Jumlah Kemasukan Pelancong Ke Langkawi Dari Tahun 2000-2010

Graf 2.3 : Aliran Jumlah Kemasukan Pelancong Ke Langkawi Mengikut Bulan

PANDUAN TRANSLITERASI

a) Konsonan¹

Huruf Arab	Nama dan Transkripsi
ا, ء	a, '(hamzah)
ب	B
ت	T
ث	Th
ج	J
ح	H
خ	Kh
د	D
ذ	Dh
ر	R
ز	Z
س	S
ش	Sh
ص	Ṣ
ض	Ḍ
ط	Ṭ
ظ	Ẓ
ع	'
غ	Gh

¹ *Buku Panduan Penulisan Tesis/Disertasi Ijazah Tinggi, Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya.*(2001). Kuala Lumpur:APIUM.

ف	F
ق	Q
ك	K
ل	L
م	M
ن	N
ه	H
و	W
ي	Y
ة	H

b) Vokal

Vokal pendek	Transliterasi	Contoh	Transliterasi
◌َ (<i>Fathah</i>)	A	قانت	Qanata
◌ِ (<i>Kasrah</i>)	I	سلم	Salima
◌ُ (<i>Dammah</i>)	U	جعل	Ju'ila

Vokal Panjang	Transliterasi	Contoh	Transliterasi
أ/إ	A	كبرى	Bab/kubra
ي	I	وكيل	Wakil
و	U	سورة	Surah

c) Diftong

Diftong	Transliterasi	Contoh	Transliterasi
وُ	Aw	قول	Qawl
يَّ	Ay	خير	Khayr
وَّ	Uww	قوه	Quwwah
ي	iy/i	عربي	'Arabiy/i

Nota : Istilah atau perkataan yang berasal daripada perkataan Bahasa Arab tetapi telah menjadi sebutan Bahasa Malaysia dieja mengikut perkataan Bahasa Malaysia melainkan jika ditulis mengikut Bahasa Arab.